

HERPES

Herpes on viiruste põhjustatud nakkushaigus.

Huule herpes e. ohatis on üks enamlevinud viirushaigus inimestel, mis nakatub otsese kontakti kaudu. Olles kord nakatunud, jääb viirus organismi kogu eluks, kuid tihti ei aktiveeru enam. Esmane nakatumine toimub enamasti lapseas, väljendub laialdase suu limaskestast ja igemete põletikuna. Kaasneb halb enesetunne, palavik, suu limaskest muutub punaseks, valulikuks, tekib gruppidega väikseid villikesi, häiritud on nii söömine kui joomine.

Lõplik paranemine võtab aega 10-12 päeva.

Korduva haigestumise korral on organismis püsinud viirus aktiveerunud. Uued villid tekivad enamasti samadesse kohtadesse, eelneb sügelus- ja kipitustunne. Korduvad haigestumised on enamasti kergema kuluga, lööve pole nii ulatuslik ja allub kiiremini ravile.

Sageli on ohatise teke seotud külmetusega, seepärast nimetatakse teda tihti „külmavillideks“. Samuti on herpesviirust ägestavad faktorid stress, päikesekiirgus ja hormonaalsed muutused. Tihti põdejad peaks ennetamiseks kasutama tugeva päikesekaitsega faktoriga (SPF 15-20) huulepulka.

Kuidas ohatist ravida?

Paikseid ravimeid on mõtet kasutada korduvhaigestumise varajases staadiumis, kui on tunda kipitust, sügelust, või alles punetus ja villid hakkavad ilmuma.

Apteekide käsimüügis on erinevate nimetustega Atsükloviiri sisaldavaid kreeme ja geele. Villikeste kuivatamiseks sobivad ka tsinkloksuti ja tsinkpasta. Suuloputuseks sobib hästi leige kummelitee

Süsteemsed ravimid

Viirusvastaseid ravimeid (Atsükloviir, Valtsükloviir) kasutatakse esmase nakatumise, raskemate haigusvormide ja sagedaste retsidiivide raviks

Esmase nakatumise ravi

Atsükloviiri 200 mg. 5x päevas 5-10 päeva

Valtsükloviiri 500 mg. 2x päevas 10 päeva.

Korduvate haigestumiste ravi

Kõik retsidiivid ei vaja süsteemset ravi. Vajadusel Atsükloviiri 200 mg. 5xp. 5päeva või Valtsükloviiri 500 mg. 2xp.5 päeva.

Genitaalherpes

Genitaalherpes on viirusinfektsioon, mis levib peamiselt sugulisel teel. Õnneks umbes 80 % nakatunutest ei tarvitse see elu jooksul kordagi avalduda. Kui aga haigus on kord juba avaldunud, kipub ta mõninga aja jooksul korduma.

Tunnused

Eelnevad nähud:

- Sügelus ja ärrituttunne suguelundite piirkonnas.
- Palavik.
- Valud lihastes.
- Lümfisõlmede suurenemine.

Kõik eelpool nimetatud nähud esinevad harva korraga.

Esmase genitaalherpese korral tekivad nii naistel kui meestel suguelunditele punetavad laigud, millede pinnale moodustuvad erineva suuruse ja kujuga villid, mis hiljem haavanduvad. Haiguskolde piirkond on tavaliselt äärmiselt valulik. Kaasneb ka üldine nõrkus, palavik, lihasvalu ning valulikkus urineerimisel.

Ravimata jätmisel võib esmane haigestumine olla raske kuluga ja kesta kuni kolm nädalat.

Retsidiivide korral on haigusnähud samad, aga tavaliselt kergema kuluga, samuti on kestvus lühem.

Patsiendid, kellel haigushood korduvad, tunnevad ägenemise ära nn. hoiatavate sümptomite järgi, milleks on tavaliselt sügelemine, kõrvetustunne haiguskolde piirkonnas mõni tund kuni ööpäev enne teiste haigusnähtude ilmumist.

RAVI on üldjoontes sama, mis ohatise korral.

Herpes zoster e. vöötohatis.

Haigustekitajaks on Varicella Zoster e. tuulerõuge viirus. Esineb peamiselt vanemaealistel, lapsena tuulerõugeid põdenud inimestel, äärmiselt harva lastel. Haigestumise põhjuseks on peamiselt nõrgenenud organism, külmetamine või nakatumine.

Enam kui pooltel juhtudel lokaliseerub haigus roietevaheliste närvide piirkonnas, alati ühel pool keha. Eriti ohtlik on pea- ja näopiirkonna haigestumine, võib kanduda silma ja tekitada raskeid põletikke. Haigestuda võib isegi kõrva sisemus.

Kuidas haigus algab?

Haigus algab valu, kipituse, puuetundlikkusega piiritletud kohas. Võib esineda peavalu, iiveldus, halb enesetunne. Siis ilmuvad punetavad täpid ja sõlmed, neist arenevad paari ööpäeva jooksul villid, mis ilma ravita muutuvad vähehaaval mädaseks. Umbes nädala pärast kattuvad villid koorikutega, mis vähehaaval kaovad, jättes kehale armid ja punetavad piirkonnad, mis võivad olla pikka aega valulikud.

Haigus on nakkav, eriti villide tekkimise ajal. Tuleb hoiduda kontaktidest tuulerõugeid mittepõdenutega.

Ravi ja hooldus

Vöötohatis on närvipõletik ja seetõttu eriti valulik. Raviks on esmajoones valuvaigistid.

Infomaterjal

Haiguse raviks on välja töötatud VALTREX tabletid, mida saab ainult retseptiga. Tuleb hoiduda villide avamisest, kratsimisest ja hõõrumisest, hoida puhtust ning vältida villide sisu sattumist silma.

Valude pikemaegsel püsimisel on soovitatav konsulteerida närviarstiga.

VIITED

Tartu Ülikooli Kliinikumi infomaterjali

Koostaja: Enda Suri

Koostatud/ täiendatud/ ülevaadatud 2010